

Hlavné trendy a riziká z pohľadu stability slovenského bankového sektora

Ján Klacso
Národná banka Slovenska

Vývoj domácej ekonomiky mal v hodnotenom období skôr pozitívny vplyv na finančnú stabilitu bankového sektora, zatiaľ čo vývoj v externom prostredí skrýva v sebe viacero rizík, ktorých materializácia môže značne ovplyvniť finančné inštitúcie. Celkový vývoj v bankovom sektore v roku 2015 a na začiatku roka 2016, či už z pohľadu ziskovosti alebo hlavných zložiek súvahy, bol do veľkej miery ovplyvnený aktuálnym prostredím nízkych úrokových sadzieb. Očakáva sa, že nízke úrokové sadzby sa udržia aj v najbližšom období a že ich vplyv sa ešte zvýrazní. Okrem makroekonomických a finančných rizík rastie aj význam legislatívnych rizík. Rýchly rast úverov poskytnutých domácnostiam spolu s rastom ich zadlženosti a rastom cien bytov, ako aj opätovný rast podnikových úverov vplyva aj na makroprudenciálnu politiku. V najbližšom období by malo dôjsť k transpozícii odporúčania NBS o obozretnom poskytovaní úverov do opatrenia a uvažuje sa aj o zvýšení miery proticyklického kapitálového vankúša na nenulovú úroveň.¹

¹ Článok vychádza zo Správy o finančnej stabilite k máju 2016, uverejnenej na internetovej stránke NBS (<http://www.nbs.sk/sk/publikacie/sprava-o-financnej-stabilite>).

KÝM VÝVOJ SLOVENSKEJ EKONOMIKY MAL POZITÍVNY VPLYV NA FINANČNÚ STABILITU, VÝVOJ EXTERNÉHO PROSTREDIA SKRÝVA V SEBE ZNAČNÉ RIZIKÁ

Medziročný rast slovenskej ekonomiky sa v priebehu roka 2015 zrýchľoval a dosahoval tempo nad 3 %. Takýto vývoj odráža najmä silnejúci domáci dopyt, predovšetkým dynamický rast investícií, ktorý súvisel so snahou o dočerpanie prostriedkov v rámci druhého programového obdobia z rozpočtu EÚ. K rastu prispeli aj súkromné investície a vyššia spotreba domácností. Domáci dopyt tak prevážil negatívny príspevok zahraničného dopytu. Pokračovanie rastu domácej ekonomiky sa očakáva aj v roku 2016, aj keď jeho tempo by sa malo zmierniť z dôvodu výpadku verejných investícií z eurofondov.

Pozitívny vývoj možno pozorovať aj v prípade ostatných domácich ekonomických ukazovateľov. Tržby podnikom vo väčšine odvetví rástli, dokonca s rastúcou medziročnou dynamikou. Priemerná nominálna mzda rástla v roku 2015 o 2,9 %. Dvojpocentový rast počtu zamestnaných sa premietol do poklesu evidovanej miery nezamestnanosti na úroveň 10,8 %.

Na druhej strane treba upozorniť na rýchlejší rast priemernej mzdy v porovnaní s produktivitou práce, čo v prípade dlhodobšieho trendu môže vplyvať na konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky. Prostredie pretrvávajúcej nízkych úrokových sadzieb síce znižuje náklady obsluhy vládneho dlhu, znižuje však aj tlak a motiváciu na konsolidovanie verejných financií.

Čo sa týka vývoja externého prostredia, v porovnaní s vývojom v domácej ekonomike možno poukázať na viacero rizík pre finančnú stabilitu. Rast ekonomiky eurozóny bol síce stabilný, ale iba

tesne nad úrovňou 1,5 %. Navyše mesačné predstihové indikátory nepokazujú na výraznejší rast ani v najbližšom období. Výraznejší rast sa nedá očakávať ani za predpokladu, že význam silných stimulov vo forme poklesu cien ropy a oslabenia efektívneho výmenného kurzu eura bude postupne odznievať.

Tento pomerne nízky rast bol sprevádzaný infláciou oscilujúcou okolo nuly s utlmenými inflačnými tlakmi a nízkymi inflačnými očakávaniami do budúcnosti. Aj s ohľadom na tento vývoj pravdepodobne ECB rozhodla o prehlbení menového stimulu, keď najprv v decembri 2015 znížila depozitnú úrokovú sadzbu o 10 bázických bodov a predĺžila horizont programu kvantitatívneho uvoľňovania o 6 mesiacov. Následne v marci 2016 znížila depozitnú úrokovú sadzbu na -0,4 % a sadzbu hlavných refinančných operácií na 0 %. Mesačná kvóta nákupu aktív bola zvýšená na 80 mld. € a zoznam prípustných aktív bol rozšírený aj o dlhopisy nefinančných spoločností. Spustila sa aj druhá séria cieľených dlhodobějších refinančných operácií, ktorých parametre sú naviazané na to, do akej miery banky tieto prostriedky pretransformujú do úverov reálnej ekonomike.

Kým na jednej strane sa očakáva prorastový impulz týchto opatrení pre reálnu ekonomiku, na druhej strane nízke úrokové sadzby vytvárajú predpoklad na vznik cenových bublín a čím ďalej, tým viac zvyšujú tlak na ziskovosť bánk v eurozóne. Tlak na ziskovosť je vo vybraných štátoch zvýraznený buď tradičnou formou bankovníctva, alebo vysokým podielom zlyhaných úverov v bilanciách bánk.

V poslednom čase vznikajú otázky aj nad smerovaním menovej politiky v Spojených štátoch. Na jednej strane brzdí avizovanú normalizáciu meno-

vej politiky negatívny vývoj na finančných trhoch, zaznamenaný v januári a februári 2016, ako aj séria negatívnejších správ o stave ekonomiky. Na druhej strane sa naďalej zlepšujú podmienky na trhu práce a inflácia je na rastúcej trajektórii. Tieto protichodné trendy môžu do značnej miery sťažiť menovopolitické rozhodovania v tomto roku.

Jedným z najväčších rizík pre finančnú stabilitu ostáva naďalej vývoj v rozvíjajúcich sa ekonomikách, najmä v Číne. Táto krajina bola za posledný približne rok a pol opakovane spúšťačom šokov na globálnych finančných trhoch. Spolu s negatívnym vplyvom spomalujúcej sa čínskej ekonomiky tieto udalosti výrazne zvýšili obavy o výsledok prebiehajúceho procesu transformácie ekonomiky a jeho vplyv na globálnu ekonomiku.

RAST PRIMERANOSTI VLASTNÝCH ZDROJOV SA ZMIERNIL, PRIČOM V BUDÚCNOSTI JE MOŽNÉ OČAKÁVAŤ POTREBU ZVYŠOVANIA KAPITÁLU V PROSTREDÍ ZNIŽUJÚCEJ SA ZISKOVOSTI

Primeranosť vlastných zdrojov bankového sektora dosiahla ku koncu roka 2015 úroveň 17,7 %, pričom primeranosť základných vlastných zdrojov (CET 1 kapitál) bola 16,0 % a ukazovateľ finančnej páky 8,4 %. Aj keď sú tieto hodnoty pomerne vysoké, treba upozorniť na to, že primeranosť vlastných zdrojov v poslednom období skôr stagnuje, najmä z dôvodu významného poklesu zisku, ktorý si banky nechávali na navýšenie kapitálu. Navyše v rokoch 2014 a 2015 dochádzalo k nárastu vlastných zdrojov aj z dôvodu implementácie regulačného rámca Bazileja III. Pozitívne z pohľadu stability bánk možno hodnotiť skutočnosť, že trend znižovania rizikových váh z rokov 2011 až 2013 sa zastavil.

Aj keď aktuálne je možné hodnotiť primeranosť vlastných zdrojov ako dostatočnú, v najbližšom období dôjde k nárastu požiadaviek na vlastné zdroje z dôvodu nárastu kombinovanej požiadavky na kapitálové vankúše. Pri pokračujúcom raste úverov to bude znamenať, že vybrané banky si budú musieť pravdepodobne ponechať vyššiu časť zisku ako v uplynulých rokoch. Týka sa to najmä najväčších bánk, pre ktoré sa bude postupne implementovať vankúš pre ostatné systémovo dôležité inštitúcie (O-SII) aj na krytie systémového rizika, ktoré však vďaka vyššej ziskovosti majú zároveň aj väčší priestor na zvyšovanie vlastných zdrojov.

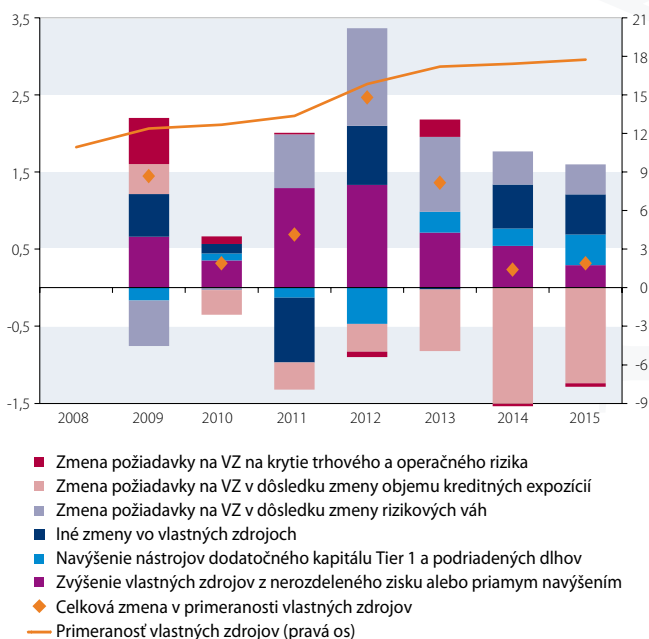
Navyšovanie vlastných zdrojov v najbližších rokoch bude dôležité aj z toho dôvodu, že sa očakáva postupný pokles ziskovosti, v dôsledku čoho sa bude zužovať priestor pre tento zdroj posilnenia kapitálu. Za týmto očakávaním stojí najmä predpokladané dlhšie obdobie prostredia nízkych úrokových sadzieb a jeho negatívny vplyv na ziskovosť bankového sektora. Už teraz je možné poukázať na negatívne trendy, keď oproti medziročnému rastu ziskovosti v decembri 2015 na úrovni 11,7 % bol tento rast v marci iba na úrovni 1,6 %. Dôvodom takéhoto vývoja je najmä pretrvávajúci pokles úrokových sadzieb na retailové úvery a pokles miery poplatkov, zatiaľ čo úrokové

sadzby na vklady a náklady na kreditné riziko už pravdepodobne dosiahli svoje dno, resp. sú blízko dnu. Pokles úrokových sadzieb na retailové úvery spolu s poklesom výnosnosti portfólia cenných papierov mal za následok, že klesajúci trend rastu čistých úrokových výnosov od konca prvého polroka 2014 pokračoval napriek vysokému rastu objemu úverov aj v roku 2015. Od druhého štvrťroka 2015 môžeme dokonca hovoriť o prehlbujúcom sa poklese celkových čistých úrokových výnosov.

Na pravdepodobne negatívny budúci vývoj čistých úrokových príjmov poukazuje aj výstup jednoduchej analýzy citlivosti. V rámci analýzy sa predpokladali dva scenáre (popis scenárov je v tabuľke). Rýchlejší pokles úrokových sadzieb na úvery na bývanie v prípade scenára 2 je spôsobený aj legislatívnou zmenou znižujúcou maximálny poplatok za predčasné splatenie úverov na bývanie mimo obdobia refixácie na 1 %.

Výsledky ukazujú postupné znižovanie úrokových výnosov. Pokles v retailových úveroch a cenných papieroch bude možné čiastočne kompenzovať nárastom v podnikovom sektore. V rámci úrokových výnosov z retailových úverov možno očakávať postupný nárast významu spotrebiteľských úverov, ktoré svojím významom môžu predbehnúť úvery na bývanie. Ukazuje sa, že úrokový výnos je v prípade úverov na bývanie viac citlivý na dynamiku úrokových sadzieb, kým v prípade spotrebiteľských úverov skôr na dynamiku objemu úverov.

Graf 1 Faktory zmeny primeranosti vlastných zdrojov (v percentuálnych bodoch; v %)

Zdroj: NBS.

Poznámka: VZ – vlastné zdroje. Čiara zobrazuje hodnotu ukazovateľa primeranosti vlastných zdrojov, ktorá je zobrazená na pravej osi v percentách. Stĺpce zobrazujú príspevok jednotlivých faktorov k medziročnej zmene tohto ukazovateľa, ktorý je zobrazený na ľavej osi v percentuálnych bodoch. Údaje za banky, ktoré sa v priebehu sledovaného obdobia transformovali na pobočky zahraničných bánk, nie sú na grafe zobrazené.

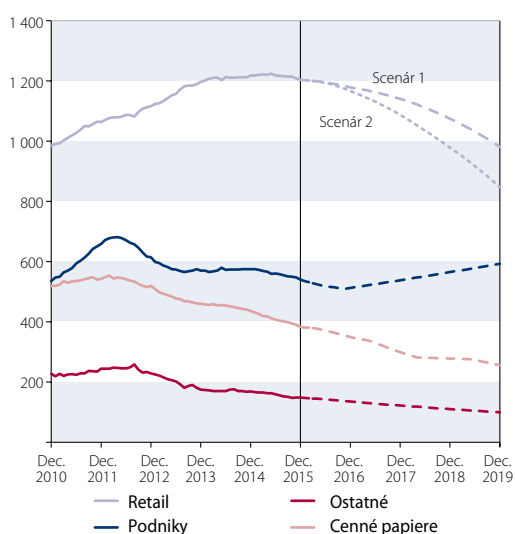
Medziročné zmeny parametrov v scenároch možného vývoja úrokových príjmov bánk

	Scenár 1	Scenár 2
Retailové úvery na nehnuteľnosti – rast	Postupné mierne spomalenie (z 12 % na 10 %)	Postupné spomalenie (z 12 % na 8 %)
Retailové úvery na nehnuteľnosti – zmena úrokovej sadzby	Zachovanie aktuál. trendu Medziročný pokles o 0,6 p. b. Predpokladaná úroková sadzba na konci roka 2019: 1,2 %	Mierne zrýchlenie poklesu Prvé 2 roky: medziročný pokles o 0,7 p. b., potom o 0,6 p. b. Predpokladaná úroková sadzba na konci roka 2019: 1,0 %
Retailové spotrebiteľské úvery – rast	Postupné mierne spomalenie (z 12 % na 10 %)	Výraznejšie spomalenie (z 12 % na 5 %)
Retailové spotrebiteľské úvery – zmena úrokovej sadzby	Zachovanie aktuál. trendu Medziročný pokles o 0,6 p. b. Predpokladaná úroková sadzba na konci roka 2019: 9,8 %	Zrýchlenie poklesu Medziročný pokles o 0,9 p. b. Predpokladaná úroková sadzba na konci roka 2019: 8,7 %
Úvery podnikom – rast	Udržanie tempa rastu 5 % (rovnaká úroveň ako vo februári 2016)	
Úvery podnikom – zmena úrokovej sadzby	Konštantná úroveň úrokovej sadzby na úrovni z februára 2016 (2,9 %)	
Dlhopisové portfólio	Prostriedky zo splatných dlhopisov sú reinvestované do dlhopisov s výnosom 0,8 %	

Zdroj: NBS.

2 Odporúčanie Národnej banky Slovenska č. 1/2014 zo 7. októbra 2014 v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni k rizikám spojeným s vývojom na trhu retailových úverov.

Graf 2 Aktuálny vývoj úrokových výnosov v jednotlivých kategóriách aktív a scenáre ich možného vývoja v rokoch 2016 až 2019 (v mil. EUR)

Zdroj: NBS.

Poznámka: Na grafe sú ku každému mesiacu zobrazené kumulatívne úrokové výnosy za obdobie predchádzajúcich 12 mesiacov. Zvislá čiara zobrazuje posledné obdobie, za ktoré boli dostupné údaje (február 2016).

SILNÝ RAST ÚVEROV DOMÁCNOSTIAM PRETRVÁVA, S POMERNE VÝRAZNÝM VPLYVOM NA RAST ZADĹŽENOSTI DOMÁCNOSTÍ AJ NA TRH NEHNUTEĽNOSTÍ

Klesajúce úrokové sadzby, pretrvávajúca konkurencia v bankovom sektore, vývoj cien nehnuteľností a pozitívny vývoj domácej ekonomiky s priaznivým vplyvom na zamestnanosť a disponibilné príjmy mali za následok pokračujúci silný rast objemu retailových úverov. Aj keď tempo me-

dziročného rastu sa zmiernilo na 12,2 % ku koncu marca 2016, absolútny nárast objemu bol naďalej blízko historických maximálnych hodnôt. Vysoký medziročný rast zaznamenali obe významné zložky, úvery na bývanie na úrovni 13,1 % a spotrebiteľské úvery na úrovni 15,7 %.

Úvery rástli aj napriek tomu, že vplyvom odporúčania NBS² sa úverové štandardy najmä v prvom polroku 2015 sprísňovali. Aj keď banky splňajú odporúčanie týkajúce sa obmedzenia v oblasti výšky LTV, rastie podiel úverov s hodnotou LTV presne 90 % a v prvom štvrtroku už prakticky každý druhý úver (okrem úverov na refinancovanie bez materiálneho navýšenia) mal LTV nad 80 %.

Klesajúce úrokové sadzby naďalej vytvárajú motiváciu na refinancovanie úverov. Keďže však banky majú záujem udržať si klientov, snažia sa vytvárať také podmienky, aby klient úver nerefinoval z inej banky. Z tohto dôvodu, aj keď existuje možnosť splatiť úver bezplatne pri refixácii, z celého portfólia bankového sektora sa za kalendárny rok refinancuje asi iba desatina úverov.

Na budúce trendy však bude mať značný vplyv zavedenie 1 % limitu na poplatok za predčasné splatenie úveru na bývanie mimo dátumu refixácie v rámci zákona o úveroch na bývanie, ktorý platí od 21. marca 2016. Keďže sa navyše umožňuje bezplatné splatenie 20 % istiny, efektívny poplatok za predčasné splatenie sa pohybuje na úrovni 0,8 %. Tento poplatok pravdepodobne nekryje náklady bánk, ktoré vznikajú pri predčasnom splatení, preto môžu vzniknúť na trhu okrem zvýšeného záujmu o refinancovanie aj nové nerovnováhy.

Na silný a stabilný rast úverov domácnostiam poukazuje aj fakt, že Slovensko je jedinou krajinou EÚ, kde sa podiel dlhu domácností na ich disponibilnom príjme zvyšuje nepretržite od roku 2003. Medzi rokmi 2011 a 2015 bol nárast zadĺženosti domácností relatívne aj absolútne najvyšší

3 Zdroj: Household Financial Consumption Survey (HFCS) ECB.

zo všetkých krajín EÚ. Slovenské domácnosti preto patria už medzi najviac zadlžené v porovnaní s krajinami strednej a východnej Európy.

Okrem samotnej veľkosti celkovej zadlženosti domácností je rizikom aj koncentrácia³ zadlženosti. Ukazuje sa, že v porovnaní s krajinami eurozóny je na Slovensku vyššia koncentrácia dlhu v nižších vekových kategóriách (16 – 34 a 35 – 44 rokov). Podobne, kým v ostatných krajinách eurozóny sú zadlžené skôr domácnosti s vyššími príjmami, na Slovensku je dlh koncentrovaný skôr v domácnostiach s mediánovým príjmom. Takáto zvýšená koncentrácia otvára otázku udržateľnosti aktuálneho tempa rastu úverov domácnostiam.

Silný rast úverov na bývanie sa postupne odráža aj na vývoji na trhu nehnuteľností, keď v prvom štvrtroku pokračoval plošný rast cien bytov na Slovensku a medziročný rast cien bytov už šiesty štvrtrok po sebe prevyšuje rast priemerných miezd. Tempo rastu bytov patrí medzi vyššie aj v rámci EÚ. Popri raste cien dochádza aj k zmene štruktúry na trhu nehnuteľností. Na sekundárnom trhu pomerne intenzívne ubúdala počet inzerovaných bytov, a to homogénne naprieč krajinami, mestami a typmi bytov. Zvyšuje sa aj počet predaných bytov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. V rámci trhu novostavieb v hlavnom meste začínajú dominovať nedokončené byty (83 % v marci 2016). V rámci nedokončených bytov majú asi dvojtretinové zastúpenie projekty s plánovaným dátumom dokončenia o viac ako 12 mesiacov.

KÝM RAST OBJEMU PODNIKOVÝCH ÚVEROV SA OBNOVIL OD DRUHÉHO ŠTVRTROKA 2015, POKRAČUJE POKLES PODIELU SLOVENSKÝCH ŠTÁTNYCH DLHOPISOV NA CELKOVÝCH AKTÍVACH BANKOVÉHO SEKTORA

Objem úverov poskytnutých nefinančným spoločnostiam rastie od druhého štvrtroka 2015

a rastúce tempo s miernymi výkyvmi sa potvrdilo aj v prvom štvrtroku 2016. Oproti roku 2015 sa však mierne zmenila štruktúra rastu. Kým v roku 2015 stáli za rastom objemu podniky v súkromnom vlastníctve a úvery verejným podnikom klesali, v roku 2016 mierne kleslo tempo rastu súkromným podnikom a do kladných čísel sa preklapila aj dynamika úverov verejným podnikom. Miernejší rast objemu úverov podnikom v súkromnom vlastníctve je však skôr dôsledkom nárastu miery predčasného splácania úverov než pomalšieho rastu objemu nových úverov.

Pozitívny sentiment v podnikovom sektore, ako aj rast ekonomiky mali za následok, že silnou zložkou úverovej aktivity boli investičné úvery a stabilný rast zaznamenali aj úvery poskytnuté malým a stredným podnikom.

Rast úverov pokračoval vo väčšine odvetví, najviac v sektore priemyslu, komerčných nehnuteľností, dodávky energií a dopravy a skladovania. Po kratšom období rastu v roku 2015 znovu klesal objem úverov v stavebníctve, čo najviac ovplyvnilo zmiernenie rastu celkových úverov podnikom.

Z pohľadu koncentrácie naďalej ostáva významným sektor komerčných nehnuteľností. Tu je možné pozorovať tak v rezidenčnej, ako aj komerčnej časti rastúci optimizmus, aj keď došlo k zmierneniu nárastu toku úverov.

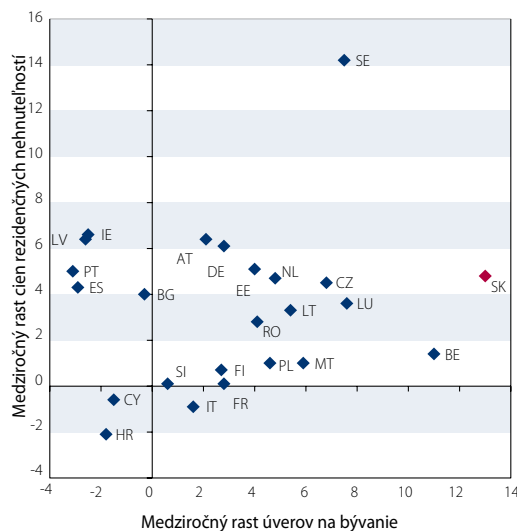
Aj keď v portfóliách dlhopisov bánk majú naďalej dominantné postavenie slovenské štátne dlhopisy, ich podiel na celkových aktívach postupne klesá (13,3 % k marcu 2016). K pomerne výraznému poklesu došlo aj v prvom štvrtroku 2016, najmä z dôvodu splatnosti emisie, keď uvoľnené prostriedky neboli použité na reinvestíciu.

KREDITNÉ RIZIKO SI ZACHOVALO KLESAJÚCI TREND, NAĎALEJ JE MOŽNÉ POUKÁZAŤ NA EXISTENCIU RIZIKA KONCENTRÁCIE A NA ŠPECIFIKÁ SLOVENSKÉHO BANKOVÉHO SEKTORA DETERMINUJÚCE VÝVOJ RIZIKA LIKVIDITY

Kreditná kvalita úverov sa v priaznivom ekonomickom prostredí zlepšovala. Na retailové úvery mal pozitívny vplyv pokles úrokových sadzieb aj pokles nezamestnanosti či rastúce disponibilné príjmy. Podiel zlyhaných retailových úverov naďalej klesal a k marcu 2016 dosiahol hodnotu 3,9 %, čo je najnižšia hodnota od marca 2009. Tento vývoj bol ovplyvnený najmä úvermi na bývanie, spotrebiteľské úvery nezaznamenali výraznejšie zmeny už tri roky. Miera čistého zlyhania dosahovala takisto minimálne hodnoty, 0,33 % na celom portfóliu retailových úverov a -0,02 % na úveroch na bývanie.

Podiel zlyhaných podnikových úverov takisto klesal, k marcu 2016 dosiahol hodnotu blízku 7 %. Tento pokles odráža rast podnikových úverov, pokles objemu zlyhaných úverov z dôvodu odpisov a odpredajov, ako aj pokles miery zlyhania. Pozitívne možno hodnotiť aj pokračujúce zlepšovanie kvality úverov do 1 mil. €, ktorým sa aproximujú úvery poskytované malým a stredným podnikom.

Graf 3 Tempo rastu cien nehnuteľností a úverov na bývanie (v %)

Zdroj: Eurostat, SDW.
Poznámka: Zmeny sú k 4. štvrtroku 2015.

- 4 Ide o indikátor, v rámci ktorého sa sleduje odchýlka podielu domácich úverov a trendovej zložky domáceho HDP od jeho dlhodobého trendu. Aktuálna hodnota indikátora je zverejnená v prílohe B Štvrťročného komentára k politike obozretnosti na makroúrovni: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Dohlad/Makropolitika/Stvrtrocny_komentar_2016_april.pdf
- 5 Aktuálna hodnota indikátora je zverejnená v prílohe B Štvrťročného komentára k politike obozretnosti na makroúrovni. Metodika výpočtu indikátora je zverejnená v Rychtárik, Š.: Analytical background for the counter-cyclical capital buffer decisions in Slovakia. Biatec č. 4/2014.

K zlepšeniu kreditnej kvality dochádzalo vo väčšine ekonomických odvetví, najmä v sektore priemyslu, stavebníctva a veľkoobchodu. K miernemu zhoršeniu došlo v sektore komerčných nehnuteľností a v sektore dodávky energií. Naďalej však existujú pomerne výrazné rozdiely v rizikosti jednotlivých portfólií.

Treba tiež upozorniť na existenciu rizika koncentrácie v bankovom sektore, čo vyplýva jednak z veľkosti bankového sektora a jednak z jeho zamerania predovšetkým na domáci trh. Z tohto dôvodu existuje naďalej vystavenie voči jednotlivým klientom alebo skupinám prepojených klientov, zlyhanie ktorých by mohlo spôsobiť vo vybraných malých a stredne veľkých bankách pokles vlastných zdrojov pod úroveň 10,5 %.

Druhá forma koncentrácie je sektorová koncentrácia, keď viaceré ekonomické odvetvia tvoria významnú časť podnikových portfólií. Ide najmä o sektor komerčných nehnuteľností, priemyslu, veľkoobchodu a dodávky energií. V neposlednom rade je možné riziko koncentrácie vnímať aj vo forme vystavenia voči vlastnej skupine. V priebehu roka 2015 dochádzalo k zmierneniu tohto rizika z dôvodu poklesu alebo zabezpečenia expozícií voči vlastným skupinám.

Kombinácia rýchleho rastu dlhodobých úverov a vkladov so splatnosťou do jedného roka znamenala ďalšie prehĺbenie nesúladu aktív a pasív. Na druhej strane relatívne nízka a stabilná úroveň podielu úverov na vkladoch a vysoký podiel štátnych dlhopisov na celkových aktívach vytvára udržateľnú štruktúru súvah aj dostatočné likvidné vankúše.

POPRI KLASICKÝCH MAKROEKONOMICKÝCH A FINANČNÝCH RIZIKÁCH RASTIE VÝZNAM LEGISLATÍVNYCH RIZÍK

V uplynulom období došlo k legislatívnym zmenám, ktoré môžu znamenať zvýšené riziko pre finančnú stabilitu. Ide o rôzne typy rizík s rôznym charakterom dopadu na finančný sektor. Prvým rizikom sú najmä neprimerané zásahy ovplyvňujúce cenotvorbu finančných produktov. Ide najmä o regulácie poplatkov vrátane nedávno implementovanej zmeny, týkajúcej sa poplatku za predčasné splatenie. Druhým rizikom je riziko nedostatočného zohľadnenia špecifik a rozdielov medzi bankovými sektormi v jednotlivých krajinách. V tomto prípade ide najmä o spôsob harmonizácie národných regulácií v rámci bankovej únie, prijatý v marci 2016 s účinnosťou od 1. októbra 2016. Ide o harmonizáciu implementácie rôznych regulačných možností, ktoré ponúka jednotlivým členským štátom nariadenie Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 575/2012 (CRR). Takáto harmonizácia môže z dôvodu špecifik slovenského bankového sektora výrazne zvýšiť

riziko likvidity a prehlbujúceho sa nesúladu splatností aktív a pasív bánk a ich závislosti od podpory zo strany vlastných skupín. Tretím rizikom je zvýšená neistota týkajúca sa možného dopadu prijatých opatrení na slovenský finančný sektor. V tomto kontexte ide najmä o požiadavku na minimálny objem vlastných zdrojov a oprávnených záväzkov na účely riešenia krízových situácií bánk, pri ktorej sa stále očakáva rozhodnutie o jej výške. Potenciálne významný dopad pre slovenský bankový sektor môže mať aj sprisnenie regulačných pravidiel týkajúcich sa štátnych dlhopisov, ktoré tvoria významnú časť bilancie slovenského bankového sektora.

MAKROPRUDENCIÁLNA POLITIKA BY MALA REAGOVAŤ NA VÝVOJ NA TRHU ÚVEROV AJ NA TRHU NEHNUTEĽNOSTÍ

Naďalej vysoký rast retailových úverov, rastúca zadlženosť domácností, rast cien nehnuteľností, predovšetkým bytov, a opätovný rast úverov nefinančným spoločnostiam určujú aj smerovanie makroprudenciálnej politiky. V tomto kontexte je jednou z najvýznamnejších plánovaných legislatívnych zmien transpozícia odporúčania NBS č. 1/2014 do opatrenia. Tento krok je umožnený schválením zákona o úveroch na bývanie, ktorý obsahuje splnomocňovacie ustanovenie na tieto účely. Transpozícia vytvorí právny rámec pre dohľad nad plnením pravidiel obozretného poskytovania retailových úverov na bývanie a umožní aj rekalibráciu niektorých parametrov. Táto rekalibrácia sa vzťahuje najmä na požiadavky v oblasti pomeru dlhovej služby k príjmom, možného zavedenia dodatočného limitu LTV a požiadavky na obozretný systém interného oceňovania založenej nehnuteľnosti veriteľom.

Druhou významnou oblasťou makroprudenciálnej politiky zaoberajúcou sa dynamikou úverov je rozhodnutie o proticyklickom kapitálovom vankúši. Na základe posledného rozhodnutia ostáva miera vankúša naďalej na úrovni 0 %, no už sa konštatuje rast úverov domácnostiam aj podnikom. Kým tento homogénny rast ešte v decembri nebol dostatočný na zvýšenie proticyklického kapitálového vankúša, oba kľúčové ukazovatele, domestic credit-to-GDP_{trend} gap⁴ aj proticyklický smerovník⁵, budú pravdepodobne v najbližšom období dávať signál na zavedenie nenulovej miery vankúša. K takémuto vývoju dochádza z dôvodu rastúceho objemu úverov, rastu cien nehnuteľností aj dlhovej služby domácností, ako aj z mimoriadne priaznivého vývoja kreditných strát. Pri najbližšom rozhodnutí preto môže dôjsť k zvýšeniu miery vankúša na nenulovú úroveň. Nepredpokladá sa však výrazný negatívny vplyv na bankový sektor, ani na trh úverov.